

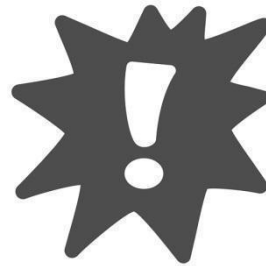
Ondersteuningsprofiel van PCBS De Morgenster

Meer- en minder begaafdheid

Voor leerlingen met een hogere intelligentie zijn er voldoende verbredings- en verrijkingsmaterialen aanwezig binnen de school. Dit wordt gecoördineerd door onze specialist (in opleiding) Hoogbegaafdheid. Voor een kleine groep die naast deze aanpassingen nog meer uitdaging nodig heeft, is er op woensdag de Sterrenkijkersgroep (plusklas). Voor leerlingen met een lagere intelligentie dan gemiddeld werken wij met aangepaste lesstof en/of eigen leerlijnen. Ons doel is deze kinderen zoveel mogelijk te blijven betrekken bij het groepsproces.

Wij schakelen, wanneer wenselijk, de hulp in van (Preventieve) Ambulante Begeleiding en/of het Schoolondersteuningsteam. Zij hebben een vaste plaats binnen de zorgstructuur op De Morgenster.

Gedragsproblematiek

Binnen onze school wordt gewerkt aan een veilige omgeving voor alle kinderen. Eén van de belangrijkste ontwikkelingen van de afgelopen twee jaar is het invoeren van de Kanjertraining op De Morgenster. Voor deze methode is gekozen om leerlingen te laten groeien in sociale vaardigheid, om leerlingen en leerkrachten handvatten te geven over hoe we op een respectvolle manier omgaan met elkaar, hoe we conflicten oplossen en hoe we dingen bespreekbaar maken. De methode is gericht op een pedagogisch, veilig klimaat en op het voorkomen van probleem- en pestgedrag.

Wij zijn opgeleid om kinderen onderwijs te geven. Complexe gedragsproblemen zorgen voor een stagnatie van het onderwijsproces in en buiten de groepen. In dat geval wordt een kind in het SOT besproken, met eventuele vervolgstappen als het starten van een KAT traject en als uiterste stap een aanvraag voor plaatsing op SO/SBO.

Fysieke beperking

Onze (nieuwe brede) school is toegankelijk voor kinderen met een lichamelijke beperking.

Dyslexie

Onze school biedt leerlingen met dyslexie ondersteuning met aangepast lesmateriaal, extra hulp op het gebied van lezen en spellen door een Remedial Teacher of Onderwijsassistent. Toetsing wordt aangepast op de mogelijkheden van de leerling en leerlingen krijgen extra werktijd.

Schoolklimaat

Onze school heeft een positief, pedagogisch klimaat. We werken in alle groepen met de Kanjertraining.

Ouderbetrokkenheid

Wij ervaren een hoge betrokkenheid van ouders binnen en rondom de school. Wij hebben een open en transparante relatie met ouders. Omdat we werken met Basispoort (ouderportaal) hebben we korte communicatielijnen met ouders.

Ambitie

Wij willen een passende school zijn voor alle leerlingen uit Sleeuwijk en omgeving. Een school waar elk kind in zijn eigen tempo en binnen zijn mogelijkheden tot groei en bloei kan komen. Elk kind mag zijn wie hij of zij is, en groeien in zijn of haar talent. Wij hebben de ambitie om een Brede Zorgschool te zijn.

Inhoudsopgave

	Blz.
1. Inleiding schoolondersteuningsprofiel	4-5
2. Preventieve en licht curatieve interventies	6-7
3. Ondersteuningsstructuur	8-9
4. Huidige deskundigheid op de PCBS De Morgenster	10
5. Huidige basisondersteuning en ontwikkelambitie op 'De Morgenster'	11-17
6. Wat zijn de grenzen op de Morgenster	18-19
7. Conclusies en aanbevelingen	20
8. Ambitie en Planning	21

1.Schoolondersteuningsprofiel

Inleiding

Voor u ligt het Schoolondersteuningsprofiel (SOP) van PCBS De Morgenster. In dit plan staat beschreven welke zorg en ondersteuning wij onze leerlingen kunnen en willen bieden. Dit kan belangrijke informatie zijn voor het kiezen van de school die bij uw kind past. We beginnen met een korte introductie op het SOP. In het hoofdstuk 'Huidig aanbod' leest u welke voorzieningen er zijn op PCBS De Morgenster. In het hoofdstuk 'Ambitie' ziet u welke stappen wij nog willen nemen om een nog sterkere ondersteuning te bieden aan onze leerlingen. Heeft u na het lezen van dit document vragen? Dan kunt u contact opnemen met de Interne Begeleiding; IB@morgenster-sleeuwijk.nl of directeur Wim Marinissen (wim.marinissen@morgenster-sleeuwijk.nl)

Wet passend onderwijs en het SOP

Per 1 augustus 2014 is de wet passend onderwijs van kracht geworden. In deze wet is bepaald dat elke school de plicht heeft om elke leerling het onderwijs en de ondersteuning te bieden die hij of zij nodig heeft. Omdat niet iedere school alle denkbare ondersteuning kan bieden, is het mogelijk dat een school een leerling met bepaalde speciale behoeftes doorverwijst naar een andere school waar de leerling beter ondersteund kan worden. Iedere school heeft een document waarin staat beschreven in welke onderwijsbehoeften zij kunnen voorzien. Dit is het Schoolondersteuningsprofiel (SOP). Om leerlingen gericht door te kunnen verwijzen naar een school die beter in hun onderwijsbehoefte voorziet, werken scholen samen in samenwerkingsverbanden (SWV). Elk samenwerkingsverband zorgt dat er binnen het SWV een plek is voor elke leerling. Onze school hoort bij SWV Driegang (www.driegang.nl).

SWV Driegang

SWV Driegang bestaat uit alle scholen voor regulier en speciaal onderwijs in de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Giessenlanden, Leerdam, Lingewaal, Molenwaard, Vianen (kern Zijderveld), Woudrichem, Werkendam en Zederik. Dit betreft per 01-10-2016 in totaal ruim 15.000 leerlingen. Minstens één keer in de vier jaar stelt het SWV een ondersteuningsplan op. Hierin staan afspraken over de organisatie en bekostiging van de onderwijsondersteuning. In dit plan wordt ook de 'basisondersteuning' vastgelegd. Dat is de ondersteuning die elke school in het samenwerkingsverband aanbiedt. Naast deze basisondersteuning kunnen scholen ervoor kiezen om meer ondersteuning te bieden voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. Deze extra ondersteuning noemen wij arrangementen.

Wat betekent het SOP voor ouders?

Dat de school van uw keuze goed onderwijs verzorgt, dat mag u verwachten. In het SOP staat omschreven wat hieronder valt en welke extra voorzieningen de school biedt. Zo leest u bijvoorbeeld hoe het veilige klimaat op school wordt gewaarborgd, hoe rolstoelvriendelijk het schoolgebouw is, maar ook of er een hoogbegaafdheidsspecialist op school aanwezig is. Vermoedt u dat uw kind extra ondersteuning nodig zal hebben, of is dit al bekend? Dan is het SOP extra belangrijk voor u. Alle scholen van SWV Driegang hebben een SOP in dezelfde opbouw, zo kunt u gemakkelijk zien waar u wel en niet terecht kunt voor bepaalde ondersteuning. Weet u niet goed wat uw kind nodig zal hebben of is het niet duidelijk welke voorzieningen er zijn, dan kunt u altijd met de school in gesprek gaan.

Basisondersteuning

De basisondersteuning laat zich volgens de PO-Raad omschrijven als het geheel van *preventieve en lichte curatieve interventies* die binnen de *onderwijsondersteuningsstructuur* van de school, *planmatig* en op overeengekomen *kwaliteitsniveau*, worden uitgevoerd (eventueel in samenwerking met ketenpartners). De schuingedrukte elementen uit deze definitie worden in dit document besproken.

De basisondersteuning wordt aan de hand van deze dertien ijkpunten gemeten:

1. Beleid t.a.v. ondersteuning
2. Schoolondersteuningsprofiel
3. Effectieve ondersteuning
4. Veilige omgeving
5. Zicht op de ontwikkeling van leerlingen
6. Opbrengst- en handelingsgericht werken
7. Goed afgestemde methoden en aanpakken
8. Handelingsbekwame en competentie medewerkers
9. Ambitieuze onderwijsarrangementen
10. Zorgvuldige overdracht van leerlingen
11. Betrokkenheid ouders en leerlingen
12. Expliciete interne ondersteuningsstructuur
13. Een effectief ondersteuningsteam

Kwaliteitsniveau

De basisondersteuning bestaat uit twee niveaus :

- **De basiskwaliteit:** dit is gelijk aan de eisen in het inspectiekader van de onderwijsinspectie.
- **De PO-kwaliteit:** de PO-Raad heeft besloten dat er, bovenop wat de inspectie voorschrijft, nog een aantal elementen zijn die een school hoort aan te bieden. Als een school voldoet aan deze richtlijnen, dan is de basisondersteuning van PO-kwaliteit.

SWV Driegang heeft haar ambitie gelegd bij PO-kwaliteit. Dat wordt gerealiseerd in 2 stappen:

1. Per 1 augustus 2016 voldoen alle scholen aan het niveau basiskwaliteit van basisondersteuning zoals beschreven in het ondersteuningsplan.
2. Alle scholen streven ernaar om per 1 augustus 2018 te voldoen aan de PO-kwaliteit. Daarbovenop worden vanuit het samenwerkingsverband voorzieningen aangeboden die vallen onder het blok extra kwaliteit. Het geheel van ondersteuningsprofielen moet zorgen voor een dekkend aanbod van onderwijs voor de kinderen die in het gebied wonen van het samenwerkingsverband.

2.Preventieve en licht curatieve interventies

	Aanbod
Aanbod dyslexie en dyscalculie	<p>Onze school biedt leerlingen met dyslexie ondersteuning met aangepast lesmateriaal. Leerlingen met dyslexie krijgen extra hulp op het gebied van lezen en spellen door een Remedial Teacher of Onderwijsassistent. Er is een implementatieplan voor Kurzweil aanwezig.</p> <p>Toetsing wordt aangepast op de mogelijkheden van de leerling en leerlingen krijgen extra werktijd.</p> <p>Binnen het Samenwerkingsverband wordt gewerkt aan een protocol voor dyscalculie.</p>
Onderwijsprogramma's en leerlijnen voor leerlingen met meer of minder dan gemiddelde intelligentie	<p>Voor leerlingen met een hogere intelligentie zijn er voldoende verbredings- en verrijkingsmaterialen aanwezig binnen de school. Dit wordt gecoördineerd door onze specialist (in opleiding) Hoogbegaafdheid. Voor een kleine groep die naast deze aanpassingen nog meer uitdaging nodig heeft, is er op woensdag de Sterrenkijkersgroep (plusklas). Voor leerlingen met een lagere intelligentie dan gemiddeld werken wij met aangepaste lesstof en/of eigen leerlijnen. Ons doel is deze kinderen zoveel mogelijk te blijven betrekken bij het groepsproces.</p> <p>Wij schakelen, wanneer wenselijk, de hulp in van (Preventieve) Ambulante Begeleiding en/of het Schoolondersteuningsteam. Zij hebben een vaste plaats binnen de zorgstructuur op De Morgenster.</p>
Fysieke toegankelijkheid van schoolgebouw	<p>Onze nieuwe brede school is rolstoeltoegankelijk. Er is een lift en een invalidetoilet aanwezig.</p>
(Ortho)pedagogische en of orthodidactische programma's en methodieken gericht op sociale veiligheid en het voorkomen/aanpakken van gedragsproblematiek	<p>Wij zijn een Kanjerschool; vrijwel alle leerkrachten zijn opgeleid om de Kanjertraining te geven en om een (sociaal) veilige leeromgeving voor kinderen te creëren. Nieuwe leerkrachten gaan de scholing volgen. Wij spreken allemaal dezelfde 'Kanjertaal'. De kinderen worden hier actief bij betrokken en de bijpassende regels, posters en afspraken worden in de gang, op de leerpleinen en in al onze klassen weergegeven.</p>

<p>Protocol voor medisch handelen</p>	<p>Op allerlei plaatsen in ons nieuwe gebouw komen protocollen te hangen voor medisch handelen. Daarbij zijn er in onze school altijd BHV'ers aanwezig. Bij leerlingen met speciale medische behoeften wordt een handelingsprotocol opgehangen in de desbetreffende klas en op elke verdieping.</p>
<p>Welke curatieve zorg en ondersteuning kan school, eventueel met ketenpartners, bieden?</p>	<p>Bij leerlingen met een specifieke behoefte ten aanzien van het fysiek medisch aspect voeren de leerkrachten zelf geen verpleegkundige handelingen uit. Er wordt hiervoor wel goed samengewerkt met externe instanties.</p> <p>In enkele situaties kan de leerkracht in overleg bepaalde medicatie toedienen (bijvoorbeeld de epi-pen). Hiervoor wordt dan een medicatieprotocol getekend.</p>

3. Ondersteuningsstructuur

De expertise en ervaring van het team van PCBS De Morgenster kan het beste worden weergegeven door onze ervaring met leerlingen. Hieronder vindt u een overzicht van de ondersteuning die wij op dit moment bieden.

Huidige diversiteit leerling populatie

De leerlingen en de ondersteuning worden verdeeld in vier categorieën.

1. Leerlingen met een onderwijsvraag, zij worden binnen de **basisondersteuning** begeleid.
2. Leerlingen met een onderwijsvraag voor extra aandacht, zij zijn besproken in het ondersteuningsteam en zijn zo mogelijk extern gediagnosticeerd. Deze leerlingen worden binnen de **basisondersteuning plus** begeleid.
3. Leerlingen met een speciale onderwijsvraag en eventueel zorgvraag, zij hebben meer gespecialiseerd onderwijs en eventueel zorgbegeleiding nodig. Dit wordt dan in een ontwikkelingsperspectief (OPP) uitgewerkt. Deze leerlingen worden binnen de **extra ondersteuning intern** en mogelijk extern extra begeleid.
4. Leerlingen met een zeer speciale onderwijs- en eventueel zorgvraag, ze hebben intensief gespecialiseerd onderwijs en eventueel zorgbegeleiding nodig. Dit wordt ook uitgewerkt in een OPP. Deze leerlingen worden binnen de **extra ondersteuning plus** intern en mogelijk extern extra begeleid.

	Gr. 1	Gr. 2	Gr. 3	Gr. 4	Gr. 5	Gr. 6	Gr. 7	Gr. 8	Totaal
Totaal aantal leerlingen per 01-01-2018	47	37	42	52	57	59	52	39	385
1. Basisondersteuning									
Totaal	44	36	40	47	48	53	42	32	342
2. Basisondersteuning-plus									
Taal/Lezen					2	1	3	2	
Rekenen									
Minder begaafdheid				1	2				
Meer-/hoogbegaafdheid					2	3	3	4	
Gedrag			1	1	2		1		
Werkhouding						1			
Fysieke gesteldheid									
Thuisituatie				1					
Spraak	3								
Totaal	3		1	3	8	5	7	6	33

3. Extra ondersteuning									
OPP taal									
OPP rekenen							1		
OPP minder begaafdheid									
OPP meer/hogbe gaafdheid					1				
OPP gedrag		1					1		
Werkhouding									
Fysieke gesteldheid									
Thuisituatie									
Totaal		1			1	1	1		4

4. Extra ondersteuning-plus									
OPP en AB leergebieden				1					
OPP en AB gedrag									
OPP en AB fysieke gesteldheid			1	1			1		
OPP en AB cluster 1									
OPP en AB cluster 2									
OPP en AB cluster 3							1		
Totaal			1	2			2		5

AB = Ambulante Begeleiding van het samenwerkingsverband

4. Huidige deskundigheid op de PCBS De Morgenster

De school maakt gebruik van de volgende aanwezige teamdeskundigheid

	Aanwezigheid zonder diploma	Aanwezig met diploma	Niet aanwezig
Intern Begeleider		X	
Taal/leesspecialist			X
Dyslexie specialist			X (in ontwikkeling)
Rekenspecialist			X
Orthopedagoog		X	
Gedragsspecialist (algemeen opgeleid – basisgericht – niet specifiek)		X	
Sociale vaardigheden specialist		X	
Hoogbegaafdheid specialist	X (diploma in ontwikkeling)		
Remedial teacher		X	
Motorische remedial teacher (tevens vakleerkracht lichamelijke oefening)			X
Spelbegeleiding			X
Coaching en Video interactie begeleiding			X
Vakleerkracht lichamelijke oefening		X	

De school maakt gebruik van de volgende aanwezige deskundigheid binnen het bestuur of binnen het samenwerkingsverband.

	Aanwezigheid op Morgenster zonder diploma	Aanwezig op Morgenster met diploma	Aanvullend aanwezig in SWV
Orthopedagoog/Psycholoog		X	
Logopedist			X
Hoogbegaafdheidsspecialist	X		
Schoolmaatschappelijk werk			X
Specialist het jonge kind			X
Intern Begeleider		X	
Taal/leesspecialist			X
Dyslexiespecialist	X in ontwikkeling		
Sociale vaardigheden specialist		X	
Remedial teacher		X	
Motorische remedial teacher	X met deelcertificaten		X
Spelbegeleiding			X
Coaching en video interactie begeleiding		X	

5. Huidige basisondersteuning en ontwikkelambitie op de PCBS De Morgenster

	13 IJkpunten	Huidige situatie	Ontwikkel ambitie
1	Beleid ten aanzien van ondersteuning	De Morgenster heeft een duidelijk beleid ten aanzien van ondersteuning, aansluitend op het passend onderwijs. Signalering, verduidelijking en interne ondersteuning komt hierbij op de eerste plaats. Wanneer dit niet genoeg blijkt te zijn, staat er een ruim netwerk rondom de school om ons te ondersteunen in het bieden van de juiste, passende hulp (zie ijkpunt 12 en 13). Hoofdzaak is dat De Morgenster passende hulp zoekt en biedt, binnen de grenzen van eigen kunnen. De grens voor de Morgenster ligt op het punt waar complex gedrag in combinatie met andere problematiek dusdanig heftig is, dat het onderwijsleerproces van de medeleerlingen en van de leerling zelf verstoord wordt.	Het huidige beleidsplan met betrekking tot ondersteuning wordt waar nodig vernieuwd/aangepast, waarbij duidelijk wordt vastgelegd wat onze grenzen en mogelijkheden zijn betreffende ondersteuning.
2	Schoolondersteuningsprofiel	Het schoolondersteuningsprofiel wordt opgesteld voor vier jaar en wordt geëvalueerd via vragenlijsten onder personeel en tevredenheidsonderzoek onder ouders. Jaarlijks worden de speerpunten en doelen opgenomen in het jaarplan, zodat voor het team duidelijk is waar aan wordt gewerkt. Het schoolondersteuningsprofiel is opgezet in hetzelfde format als de andere scholen binnen het samenwerkingsverband, om het zo overzichtelijk en duidelijk mogelijk te maken.	
3	Effectieve ondersteuning	Dit ijkpunt en de speerpunten staat mede beschreven in punt 1, 12 en 13.	

<p>4</p>	<p>Veilige omgeving</p>	<p>Binnen onze school wordt gewerkt aan een veilige omgeving voor alle kinderen. Eén van de belangrijkste ontwikkelingen van de afgelopen twee jaar is het invoeren van de Kanjertraining op De Morgenster. Voor deze methode is gekozen om leerlingen te laten groeien in sociale vaardigheid, om leerlingen en leerkrachten handvatten te geven over hoe we op een respectvolle manier omgaan met elkaar, hoe we conflicten oplossen en hoe we dingen bespreekbaar maken. De methode is gericht op een pedagogisch, veilig klimaat en op het voorkomen van probleem- en pestgedrag. Ter ondersteuning worden jaarlijks de vragenlijsten van KanVAS gebruikt om het sociale klimaat van een groep goed in kaart te brengen.</p> <p>Naast de sociaal-emotionele veiligheid wordt binnen de school ook de fysieke veiligheid gewaarborgd door middel van onder andere BHV, beveiliging en ergo-advies.</p>	<p>De Kanjertraining heeft een implementatieplan van een paar jaar. De komende jaren zullen erop gericht zijn om als school onze kanjervaardigheden verder uit te bouwen. Een speerpunt van De Morgenster is het actualiseren van het pestprotocol aan de hand van de Kanjertraining.</p>
<p>5</p>	<p>Zicht op de ontwikkeling van leerlingen</p>	<div data-bbox="644 1196 1394 1671" data-label="Diagram"> </div> <p>Een belangrijk uitgangspunt van De Morgenster is dat het meten (resultaat) ≠ weten. Het gaat ons vooral om het proces naar een resultaat toe, en de conclusies die je hieruit trekt voor de inrichting van het onderwijs. De Morgenster is van mening dat het zicht op de ontwikkeling van leerlingen bestaat uit meerdere puzzelstukjes, geïllustreerd in de afbeelding hierboven. De ontwikkeling van kinderen is</p>	

		<p>continu in beeld door observaties van de leerkracht, werkjes van de leerling, methode gebonden toetsen, de werkhouding van de leerling en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Pas wanneer deze vijf goed in beeld zijn, kunnen de eindresultaten (LVS-toetsen) gebruikt worden voor de inrichting van het onderwijs.</p> <p>Een belangrijk onderdeel voor het in kaart brengen van de ontwikkeling van de leerlingen is ons leerlingvolgsysteem, ParnasSys. Hierin worden de zes puzzelstukjes gecombineerd en gebruikt voor het zo effectief mogelijk invullen van het onderwijs aan het individuele kind en aan de groep. Doordat ouders toegang hebben tot het leerlingvolgsysteem, in combinatie met regelmatige afstemmingsgesprekken, is ook voor ouders duidelijk zicht op de ontwikkeling van hun eigen kind.</p> <p>Drie keer in het jaar wordt de ontwikkeling van de kinderen en van de groep besproken met de intern begeleiders in de groepsbesprekingen.</p> <p>Een ambitie voor de komende paar jaar is het nog meer inzichtelijk maken van alle zes de puzzelstukjes voor ouders. Op dit moment zijn voor ouders binnen het leerlingvolgsysteem vooral de methodetoetsen en de CITO - toetsen zichtbaar.</p>	
6	Opbrengst- en handelingsgericht werken	<p>In 2017 zijn wij op school een stapje verder gegaan in het handelingsgericht werken binnen passend onderwijs. Wij noemen dit zelf 'Opbrengstbewust werken'. Wij proberen ons bewust te zijn van het proces van de ontwikkeling van elk kind, waarbij we onszelf steeds willen afvragen 'waarom' wij doen wat we doen.</p> <p>De weg is belangrijker dan de bestemming; het proces is belangrijker dan het resultaat.</p>	<p>Onze ambitie ligt in het teambreed uitbouwen van onze opbrengstbewuste vaardigheden, op het niveau van de school, de groep en de individuele leerling. Om dit te bereiken zijn er elk jaar twee verplichte HGW studiemomenten voor het hele team. Ook kunnen leerkrachten kiezen voor extra cursussen en trainingen in HGW (of OBW).</p>
7	Goed afgestemde methoden en aanpakken	<p>Bij de keuze van onze methodes kijken wij uitgebreid naar doelen en werkvormen die binnen de methodes wordt aangeboden. Hierbij staat voorop dat de leerkracht met behulp van de methode beter om kan gaan met verschillen in de groep. Doordat</p>	<p>Het is de leerkracht die het doet. De leerkracht motiveert, stimuleert, corrigeert, instrueert en geeft passend onderwijs. Onze ambitie is om te blijven investeren in</p>

		<p>methodes steeds beter inspelen op het omgaan met verschillen wordt het gemakkelijker kinderen meer of minder aanbod/verdieping te geven. Hierbij ligt een nadruk op het zelfstandiger maken van de leerlingen en op het geven van verantwoordelijkheid. Daarnaast willen wij, met onze methodes, kunnen aansluiten op leerlingen die meer begaafd zijn en extra uitdaging aankunnen. Voor de laatste groep is er sinds anderhalf jaar de 'Sterrenkijkersgroep' (plusklas). Hier is aandacht voor verrijking, verdieping en voor het 'leren leren'.</p> <p>Een ander belangrijk punt op school is het toepassen van activerende en samenwerkende werkvormen. Momenteel zijn leerkrachten bezig met het uitproberen van geschikte coöperatieve werkvormen. Zij worden hierin ondersteund door interne begeleiding en bouwcoördinatie, d.m.v. klassenbezoeken en/of flitsbezoeken.</p>	<p>kennis, houding en vaardigheden van leerkrachten binnen het passend onderwijs. De zelfstandigheid van de leerlingen blijft voor ons een speerpunt. Ook willen wij onze vaardigheden op het gebied van (hoog)begaafdheid dit jaar verder gaan uitbouwen. Dat doen we als eenpitter onder begeleiding van een extern deskundige. Onderdeel hiervan is het ontwikkelen van een document over hoe we omgaan met het stimuleren van talenten bij kinderen.</p> <p>Op dit moment gebruiken nog niet alle leerkrachten activerende en samenwerkende werkvormen. We gaan een duidelijk stappenplan maken voor een doorgaande lijn samenwerkend leren. Dit zal worden teruggepakkt tijdens bouwvergaderingen en teamvergaderingen.</p>
8	Handelingsbekwame en competente medewerkers	<p>Binnen het team krijgt elke medewerker jaarlijks de kans om te kiezen uit (bij)scholing gericht op verrijking van kennis, ontwikkeling van vaardigheden en uitbreiding van competenties binnen het team. Hierbij hoort ook een stukje specialisatie van verschillende personen binnen het team. Op dit moment hebben we binnen het</p>	<p>Om de interne ondersteuningsstructuur binnen de school uit te breiden en te verbeteren blijft ons speerpunt om opgedane kennis, bijvoorbeeld vanuit cursussen of ervaring, meer met elkaar te</p>

		<p>team een gedragspecialist, specialisten in sociale vaardigheden, een hoogbegaafdheidsspecialist (in opleiding) en remedial teachers die gespecialiseerd zijn in verschillende vakgebieden. Naast het volgen van nieuwe trainingen en cursussen werken alle medewerkers ook aan het bijhouden en door ontwikkelen van hun huidige specialisaties. Binnen de scholingsruimte is steeds meer tijd beschikbaar voor het leren van elkaars expertises binnen het team.</p>	<p>delen. Hiervoor mag scholingstijd gebruikt worden en het zal ook vast ingepland worden bij team- en bouwvergaderingen.</p>
9	Ambitieuze onderwijsarrangementen	<p>De Morgenster werkt met onderwijsarrangementen (voorheen rugzakje) voor leerlingen die extra zorgondersteuning of extra zorgondersteuning plus nodig hebben. Hierin wordt samengewerkt met ambulante begeleiders vanuit het samenwerkingsverband, en waar nodig externe instanties. Hierin stelt de Morgenster zich ambitieus op; er worden arrangementen gegeven binnen alle clusters. Hulp kan binnen het reguliere onderwijs mét een arrangement niet altijd geboden worden. Uitzonderingen kunnen zijn: Leerlingen met een forse verstandelijke beperking, kinderen met complexe lichamelijke hulpvragen die dagelijks veel medische of specialistische verzorging behoeven, dove of blinde leerlingen en leerlingen die aan bed zijn gekluisterd, leerlingen met ernstige psychische problematiek.</p>	<p>De komende jaren willen we ons verder ontwikkelen richting een Brede Zorgschool. Wij willen vaardiger worden op het gebied van (kennis over) motorische ontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling, gedrag en talentontwikkeling. De Morgenster is zich bewust van de grens aan het passend onderwijs op een reguliere basisschool. Wij hebben niet de ambitie ons ontwikkelen tot inclusief onderwijs.</p>
10	Zorgvuldige overdracht van leerlingen	<p>Op de Morgenster zijn we, tezamen met de invoering van opbrengstbewust werken, in 2017 gestart met een meer gestructureerde, duidelijke en zorgvuldige overdracht van leerlingen. Dit zowel bij de overgang naar een nieuw leerjaar als bij de overgang naar het voortgezet onderwijs. Doel is om tijdens de overdracht op een overzichtelijke,</p>	<p>Onze ambitie is om deze manier van overdragen schoolbreed verder in te voeren en uit te bouwen. De directie en de intern begeleiders gaan zich hierin verder verdiepen en ontwikkelen.</p>

		<p>maar persoonlijke manier, het kind in kaart te hebben op verschillende gebieden. Een warme (groeps)overdracht is hierbij van groot belang. Bij leerlingen met speciale onderwijsbehoeften wordt daarbij zorgvuldig een groeidocument bijgehouden.</p>	
11	Betrokkenheid ouders en leerlingen	<p>Mede door de cyclus van handelingsgericht en opbrengstbewust werken lukt een open en transparante relatie met ouders steeds beter. Ouders worden door leerkrachten gezien als gesprekspartner, het voeren van afstemmingsgesprekken heeft hier een positieve invloed op. Uit gegevens van het tevredenheidsonderzoek blijkt dat de ouders tevreden zijn over de betrokkenheid met school. Omdat we werken met Basispoort (ouderportaal) hebben we korte communicatielijnen met ouders.</p>	<p>Er blijft een kleine groep ouders die moeilijk bereikbaar is voor school. Wij willen er de komende tijd over na blijven denken hoe we deze ouders toch kunnen bereiken. Ondersteuning in het gebruik van het ouderportaal is hiervoor een mooi speerpunt.</p>
12	Expliciet interne ondersteuningsstructuur	<p>Binnen De Morgenster is er veel ruimte voor interne ondersteuning voor leerkracht, ouder en kind. Elke bouw heeft een bouwcoördinator en binnen de school zijn meerdere intern begeleiders, remedial teachers en onderwijsassistentes aanwezig. Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeftes of leerlingen met een arrangement worden zoveel mogelijk intern begeleid, waar nodig met externe adviezen. Voor deze leerlingen wordt een duidelijk ondersteuningsplan of ontwikkelingsperspectief opgesteld. Interne ondersteuning gaat altijd in afstemming en overleg met de leerkracht van de leerling en de ouders van de leerling. Op deze manier is de begeleiding het meest effectief en wordt er voor de leerlingen een veilige omgeving gecreëerd. Remedial teaching en onderwijsassistentie wordt ook ingezet voor leerlingen met een korte, tijdelijke</p>	<p>Om de interne ondersteuningsstructuur binnen de school uit te breiden en te verbeteren blijft ons speerpunt om opgedane kennis, bijvoorbeeld aan de hand van cursussen of ervaring, meer met elkaar te delen. Hiervoor mag scholingstijd gebruikt worden en dit zal ook vast ingepland worden bij team- en bouwvergaderingen.</p>

		<p>ondersteuningshulpvraag of voor leerkrachten met een tijdelijke ondersteuningshulpvraag in de groep.</p>	
13	Een effectief ondersteuningsteam	<p>Binnen en rondom onze school bevindt zich een effectief ondersteuningsteam. Hierbij wordt bij handelingsverlegenheid hulp en ondersteuning geboden door interne begeleiding, schoolondersteuningsteams (orthopedagoog, ambulante begeleiding (ook cluster 2 en 3), contactpersoon CJG) en preventief ambulante begeleiders vanuit het samenwerkingsverband. Daarnaast wordt, wanneer nodig, extern begeleid door bijvoorbeeld een logopedist of dyslexiespecialist. Het bespreken van leerlingen met complexere, gecombineerde problematiek gebeurt structureel, op handelingsgerichte wijze in ons schoolondersteuningsteam (SOT). Ouders en leerkrachten van leerlingen die in het SOT worden besproken nemen deel aan gesprekken, zodat de afstemming op specifieke onderwijsbehoeften SAMEN gebeurt.</p>	<p>De school heeft als ambitie om de ontwikkeling richting 'één kind één plan' verder vorm te geven. Afstemmen met alle deskundigen die om het kind heen staan, is noodzakelijk. Een tweede speerpunt is het op tijd herkennen en erkennen van handelingsverlegenheid van de school bij leerlingen die dusdanig complexe problematiek vertonen dat het buiten de grens ligt van wat de Morgenster aankan.</p>

6. Wat zijn de grenzen op de Morgenster

In het schoolondersteuningsprofiel beschrijft de Morgenster zich als een basisschool die al een eind op weg is richting een brede zorgschool. In principe zijn alle kinderen welkom. Hiervoor is echter maar **één paar handen** in de klas beschikbaar. Daarnaast is op beperkte schaal de inzet van een onderwijsassistent, ouders en medeleerlingen mogelijk. Er is in het team veel expertise aanwezig. Zeker t.a.v. leerproblematieken. Voor een groot aantal kinderen met speciale onderwijsbehoeften heeft de school een passend onderwijsaanbod. De Morgenster heeft een enthousiast en ambitieus team en collega's helpen en ondersteunen elkaar.

Grenzen aan de mogelijkheden ontstaan daar waar de school onvoldoende kan afstemmen op de specifieke onderwijsbehoeften van kinderen. Ook zijn de mogelijkheden van begeleiding beperkt wanneer er meerdere kinderen in een groep extra onderwijsbehoeften hebben en wanneer het welbevinden van de leerling in het geding is.

Leerlingen die wij **niet** kunnen opvangen omdat wij deze kinderen niet kunnen bieden wat ze nodig hebben zijn:

1. Leerlingen met een forse verstandelijke beperking (IQ onder of net op het niveau van praktijkonderwijs)
  - en/of waarvoor onvoldoende begeleiding gerealiseerd kan worden;
  - en/of die het lesgeven aan de groep verstoren door gedrag;
  - en/of die niet in staat zijn om sociaal te integreren.
2. Kinderen met complexe lichamelijke hulpvragen die dagelijks veel medische of specialistische verzorging behoeven en dove, blinde en aan bed gekluisterde leerlingen
3. Kinderen met ernstige psychische problematiek (bijv. kinderen die voor regulering van hun gedrag zijn aangewezen op 1-1 begeleiding, leerlingen die structurele onveiligheid veroorzaken voor de leerlingen zelf, de medeleerlingen en/of leerkrachten, leerlingen met een complexe (oppositieel) gedragshulpvraag, leerlingen die structureel altijd een ander nodig hebben om de aandacht te richten en maximale inzet, tijd en aandacht van de school geen gewenste effecten opleveren.
4. Leerlingen waarvan de ouders structureel en onomkeerbaar geen vertrouwen hebben in de school, zich agressief opstellen of niet willen samenwerken met de school.

De komende jaren willen we ons op de Morgenster verder ontwikkelen richting Brede Zorgschool. Met name op de gebieden sociaal emotionele ontwikkeling, gedrag en talentontwikkeling willen we vaardiger worden. Dit denken we te bereiken door ons verder te bekwamen in het Handelings Gericht Werken (HGW) en kennis op de eerder genoemde gebieden te vergaren en met elkaar te delen.

We realiseren ons dat er een grens is aan onze mogelijkheden voor Passend Onderwijs op een gewone reguliere basisschool. We willen ons dan ook nadrukkelijk **niet** ontwikkelen richting inclusief onderwijs.

Het is onze ambitie om zoveel mogelijk leerlingen thuisnabij onderwijs te geven. Een aandachtspunt hierbij is het welbevinden van kinderen. Een enkele keer is het voor een leerling beter om in een kleinere groep met meer mogelijkheden voor individuele hulp en begeleiding het onderwijsleerproces

te doorlopen. Ook al zijn wij op de Morgenster nog niet echt handelingsverlegen. Het is onze taak om hier alert op te zijn en ouders en leerling in voorkomende gevallen te ondersteunen.

Ook in de toekomst blijven er leerlingen waarvoor de Morgenster niet de meest passende school is. We zullen voor deze leerlingen, samen met de ouders, op zoek gaan naar een meer, beter passende vorm van onderwijs.

7. Conclusies en aanbevelingen

In het kader van het vergroten van het lerend vermogen van scholen vindt er jaarlijks een aantal studiemomenten plaats voor directeuren en Intern Begeleiders. Deze worden georganiseerd en bekostigd vanuit het SamenwerkingsVerband Rivierengebied Midden Nederland.

In het cursusjaar 2017-2018 hebben er in dit kader visitaties plaatsgevonden. Groepen van drie scholen bezochten elkaar en voerden op grond van een door de school uitgevoerde zelfevaluatie visitaties bij elkaar uit. Het doel was te komen tot een evaluatie en een actualisatie van het schoolondersteuningsprofiel (SOP) van de school. Op grond van de zelfevaluatie heeft de Morgenster de volgende vragen aan de visitatiecommissie gesteld:

1. Een belangrijk uitgangspunt van De Morgenster is dat het meten (resultaat) $\neq$ weten. Het gaat ons vooral om het proces naar een resultaat toe en de conclusies die je hieruit trekt voor de inrichting van het onderwijs. Observaties, werkjes, methode gebonden toetsen, leerwerkhouding en sociaal-emotionele ontwikkeling (en uiteindelijk Cito) moeten ons dit beeld geven.

- Is dit uitgangspunt voldoende zichtbaar binnen onze school? Zijn er mogelijkheden binnen ons werken om de procesdiagnostiek nog meer te vergroten/zichtbaar te maken? Is dit voor kinderen merkbaar?

- Op welke manier kunnen we dit (behalve theoretisch via ParnasSys met allerlei documenten) nog meer in de praktijk zichtbaar maken?

2. Zijn onze ambities realistisch en haalbaar voor alle collega's (werkdruk, preventie)?

Naar aanleiding van hun aanbevelingen en de bespreking met team, bestuur en MR is onderstaande Ambitie en Planning gemaakt.

8. Ambitie en Planning

De school heeft een ambitie waaraan in de komende 4 jaar (verder) wordt gewerkt. Dat betreft de volgende ijkpunten:

1. Werken aan het proces naar een resultaat toe

Doel 1: Leerlingen hebben een actieve houding gericht op zelfverantwoordelijkheid:

- eigen leerdoelen stellen
- eigen leerproces bewaken

Planning: Er is een duidelijke, doorgaande leerlijn zelfverantwoordelijkheid opgesteld voor het schooljaar 2019-2020

Doel 2: Leerlingen scoren beter d.m.v. het inzetten van coöperatieve leerstrategieën. De leerpleinen worden optimaal benut.

Planning: Leerkrachten gebruiken structureel coöperatieve leerstrategieën en de leerpleinen met de groep. We starten hiermee in 2019-2020

Doel 3: De huidige visie/het beleid actualiseren op het gebruik van ICT in de klas. Een doorgaande lijn door de leerjaren heen afspreken.

Planning: Er is een ICT visie opgesteld en beleid/doorgaande leerlijn die hieruit voortvloeit voor 2019-2020

2. Leerkrachten leren van en met elkaar

Doel 1: Leerkrachten delen kennis en ervaringen met elkaar vanuit een open houding.

- Alle leerkrachten werken aan persoonlijke leervragen en zo mogelijk door consulteren van collega's.
- Opedane nieuwe kennis wordt elke bouwvergadering met elkaar gedeeld.
- Tijdens teamvergaderingen wordt regelmatig rondom een onderwerp kennis gedeeld door diverse leerkrachten.

Planning: We zijn hier actief mee gestart in 2017-2018 en bouwen hieraan stap voor stap verder.

Doel 2: Overleggen worden actiever en efficiënter d.m.v. coöperatieve werkvormen.

Planning: Er is een concreet plan opgesteld voor 2018-2019 t.b.v. coöperatief vergaderen op De Morgenster.

3. Beter leren omgaan met lastig gedrag van leerlingen

Doel 1: Vaardiger worden in het omgaan met lastig gedrag van leerlingen

- teamscholing volgen.
- leerkrachten consulteren elkaar.
- protocol leerlinggedrag opstellen (in Kanjer taal)?

Planning: We hebben de Kanjertraining ingevoerd in 2016. We volgen in 2018 een herhalingstraining en in 2019 een nieuwe scholing over omgaan met lastig gedrag.